

Wie bepaalt wat normaal is?

Filosoferen met kinderen met 'Het lammetje dat een varken is'

© Fabien van der Ham | www.filosovaardig.nl

Leuk dat je wilt gaan filosoferen met je kinderen of klas. Filosoferen is niet moeilijk, het is hooguit even wennen want als volwassene mag je nu eens niet je mening geven. Het gaat om het denken van de kinderen en om hun antwoorden. Het enige wat jij als begeleider mag doen, is vragen stellen en beurten geven. Het zal beslist mooie gesprekken opleveren, die soms kort en soms lang duren.

Het is wel belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Lees eventueel ter voorbereiding eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosovaardig.nl/mini-cursus

Thema

Deze lesbrief gaat over 'anders zijn' maar vooral ook wordt nagedacht over wie eigenlijk bepaalt dat je anders bent.

Vooruitblik

Deze les bestaat uit het voorlezen en nabespreken van het boek 'Het lammetje dat een varken is', een onderzoek naar wat wel en niet normaal is met behulp van fantasievragen, het

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

onderzoeksspel Baas boven baas, een wat serieuzere verdiepingsronde met graafvragen en een creatieve tekenopdracht als ontspannende verwerkingsopdracht.

Vorbereiding

De oefeningen met drie *** vereisen voorbereiding qua benodigde materialen. Bekijk deze opdrachten van tevoren zodat je alles klaar hebt liggen voordat je met kinderen met het boek aan de slag gaat.

Over het boek 'Het lammetje dat een varken is'

In de wei grazen de schapen in hun mooie, witte trui. In de poel liggen de varkens. Ze rollen door de modder. Dan zit er opeens een lammetje in de modder. Dat vinden de schapen en de varkens maar raar. 'Ik ben een varkentje,' zegt het lam. Dat is toch gek? Of niet?

Met dit prentenboek kun je jonge kinderen laten nadenken over transgenders en alle andere mensen die anders zijn dat het gemiddelde. Zoals jongens die met poppen spelen en op ballet willen, meisjes die in bomen klimmen en willen voetballen, mannen die graag een jurk aan trekken of oma's die willen bodybuilden.

Start

Ga bij elkaar of in de kring zitten. Lees het boek 'Het lammetje dat een varken is' voor.

Napraten

Praat na over het verhaal.

Wat vind je van het lammetje?

Wat vind je van de boer?

Wat vind je van de andere dieren?

Wat vind je van de dierenarts?

Zouden er meer dieren zijn die liever een ander dier zouden zijn?

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

*** Verder denken met fantasievragen

Maak fantasievragen waarmee je eerst dieren en daarna mensen andere dingen laat doen dan men gewoon vindt. Schrijf daarvoor op kleine briefjes woorden die je vervolgens willekeurig combineert tot vragen.

De eerste categorie briefjes bevat de volgende hulpwerkwoorden: kunnen, moeten, mogen, willen

De tweede categorie bevat dieren, zoals olifanten, muggen en tijgers.

De derde categorie is een diereneigenschap zoals miauwen, tijgeren en vliegen.

Het is het leukst om de kinderen de woorden te laten verzinnen.

Door deze briefjes te combineren ontstaan vragen zoals:

Mogen muggen galopperen?

Willen olifanten tijgeren?

Moeten tijgers vliegen?

Kunnen honden miauwen?

Als je een paar dierenvragen besproken hebt, ga je een stap verder door de vragen uit de fantasiehoek te halen. Dit doe je door de woorden uit de tweede en derde categorie te vervangen door mensen en menselijke activiteiten.

De eerste categorie bevat nog steeds de volgende hulpwerkwoorden: kunnen, moeten, mogen, willen.

De tweede categorie bevat nu mensen zoals papa's, mama's, opa's, baby's, jongens, etc.

De derde categorie zijn nu menselijke activiteiten.

Nu ontstaan vragen zoals:

Mogen opa's trampoline springen?

Mogen oma's bodybuilden?

Mogen baby's aan de lamp hangen?

Mogen papa's met poppen spelen?

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Soms komen er vragen uit die kinderen gek vinden, zoals 'mogen papa's met poppen spelen?' Vraag dan goed door waarom dat gek is en wie dat bepaalt.

Tip

Gebruik in plaats van briefjes het bordspel Denkdobbelen. Met deze spellen kun je overigens nog oneindig veel meer creatieve activiteiten met de kinderen doen.

***** Baas boven baas**

Zoek op internet foto's van tien verschillende kinderen bij elkaar en print deze uit. Schrijf op een post it een + en op een andere post it een -

Vraag vervolgens een van de kinderen de foto's op volgorde te leggen van minst normaal naar meest normaal. Wat zijn zijn argumenten en criteria?

Geef vervolgens een ander kind de beurt. Wil hij iets veranderen? Wat zijn zijn criteria? Geef nog een paar keer een ander kind de beurt.

Probeer het gesprek daarna verder te verdiepen met (enkele van) de volgende graafvragen:

Graafvragen

- Voel jij je wel eens anders?
- Is dat een fijn of een vervelend gevoel?
- Wat vind jij gek?
- Accepteer jij iemand die anders dan gemiddeld is?
- Hoe weet je wat jij leuk vindt?
- Moet je dapper zijn om jezelf te zijn?
- Kan iedereen zichzelf zijn?
- Ben je wel eens niet jezelf?
- Ben je wel eens bang om gepest te worden?
- Wie bepaalt wat normaal is?

Afronding

Vraag of de kinderen tijdens deze les iets ontdekt hebben.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

*** Verwerkingsopdracht van een mug een olifant maken

Als je van een mug een olifant maakt, dan overdrijf je. Het is een uitdrukking, maar uitdrukkingen kun je ook letterlijk nemen. Print een kleurplaat van een mug uit. Te vinden op google met de zoekwoorden “mug kleurplaat”. Laat de kinderen van deze mug een olifant maken.

Gespreksfragment

Mogen papa’s met poppen spelen?

De kinderen giechelen om de vraag, want papa’s werden geacht stoere dingen te doen. Vervolgens zei ik: en stel nou eens dat er een regel wordt bedacht dat jongens niet meer mogen voetballen?’

‘Dat is gemeen,’ riep een jongetje verbouwereerd.

‘Hoezo?’ vraag ik.

‘Dat zou niet aardig zijn.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat ik voetballen leuk vind!’

‘En als jouw papa het nou het heel leuk vindt om met poppen te spelen?’

Toen was het even stil, maar na een paar seconden zei hij: ‘ja, dan mag het toch wel.’